

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Základní rysy ekonomiky ČR v ukazatelích OECD

(téma)

Bakalářská práce je zpracována na téma hodnocení vývoje ekonomiky ČR, resp. jde v ní o vybrání a shromáždění podkladů pro toto hodnocení, a využívá k tomu publikace významné mezinárodní organizace OECD. Autorka si klade za cíl “poskytnout základní přehled o vývoji České republiky v klíčových ukazatelích, které zpracovává a vydává Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)” (str. 6. c.d.). Hned na úvod mohu představit, že se Michaela Komendová podařilo tento cíl nejen úspěšně splnit ale i překročit.

Pro zvládnutí tématu vhodně vybrala a prostudovala základní tituly odborné a metodické literatury pro ekonomickou komparaci a zejména kvalifikovaně heuristicky shromáždila elektronické zdroje on-line, zvláště datové, k předmětu práce. Z nich pak využívala jako základ publikace OECD *Main Economic Indicators* (MEI), *Education at a Glance* (EG) a *PISA Results* (PISA) za období 2000-2010. To jí umožnilo, aby se v průběhu zhruba dvou let, kdy se tématem zabývala, dostatečně seznámila s danou problematikou, obsahem, významem i metodikou základních ekonomických kazatelů a mohla je zdařile zpracovat. K tomu zvládla i základní statisticko-ekonomickou komparaci, protože porovnávala získané údaje OECD provenience s údaji z Eurostatu a ČSÚ, a navíc předmět svého zájmu rozšířila i o tematiku údajů o úrovni vzdělávání v ČR. Tu dokonce zpracovala v takovém rozsahu, že bylo nutno tuto zajímavou pasáž, čítající několik desítek stran významně redukovat a do práce zařadit pouze jeden redukováný oddíl. To z toho důvodu, že elaborát, který i tak čítá 87 stran, by se nejen přiblížil téměř 150 stranám, ale významně by modifikoval celkové zaměření a cíl i účel práce. Pozitivem autorky je také to, že statistické údaje ve studiích, s nimiž zejména pracovala (MEI; EG, PISA), byly pouze z anglických publikací a že byla schopna, je díky své jazykové erudici v tomto smyslu bez problémů využít.

V práci použila jak metody kvalifikované heuristiky, zvláště v angličtině, metodu výběru, a metodu ekonomické komparace statistických dat na základní úrovni. Ta zahrnuje i základní analýzu a hodnocení. Ty prováděla jak v dílčích (ročních) komparacích, případně ad hoc, tak i v *Závěru* práce. V této části hodnocení je ještě třeba dodat dvě poznámky. První je ta, že v naprosté většině rozsahu práce nejde o prostou kompilaci, ale o vlastní výběry, zpracování dat a tudíž i jejich posuzování. A druhá poznámka je ta, že autorka prezentuje výtečné grafické zpracování dat v tabulkách a grafech. Výborná grafická úroveň pouze podtrhuje celkový dobrý dojem, který z práce mám.

Práce je členěna tak, že po *Úvodu* (str.8-9), kde jsou vymezeny stručně cíl a struktura a obsah práce, včetně zdůvodnění rozšíření původního záměru, následuje krátká kapitola (1. *OECD*; str.10-18) pojednávající o významu mezinárodní instituce Organization for Economic Co-operation and Development, jejíž publikace, jak již uvedeno, tvoří základní materiál pro tuto práci. K této kapitole mohu jenom dodat, že je informačně důležitá, neboť OECD, není v povědomí studentů většinou doceněna, ačkoli zejména pro oblast vzdělávání jde o nejreprezentativnější informační mezivládní instituci. Dále následují kapitoly 2. *Vybrané ukazatele vyspělosti ČR* (str. 18-30) a 3. *Ukazatele vzdělávání* (str. 31-34), jejichž obsahem je stručné teoretické a metodické pojednání o zvolených vybraných ukazatelích pro oblast ekonomiky a vzdělávání. Jedná se o ukazatele hrubého domácího produktu (HDP), Nezaměstnanosti a inflace; výdaje na studenta v terciárním stupni vzdělávacího systému (ISCED5) a vybrané údaje PISA.. Tyto zvolené ukazatele jsou jistě pro uvedené oblasti indikativní, autorka si je

sama vybrala a přibližuje jejich teoretický koncept, metodickou stránku (měření) i význam. Z odborného hlediska je pro mne potěšitelné, že autorka samostatně zvládla nejen základní teoretické vymezení uvedených ekonomických ukazatelů na bázi učebnic, ale profiluje je podrobněji až na úroveň metodiky jejich měření v rovině ekonomické statistiky. Je sice samozřejmé, že jedině tento přístup jí umožní vyhnout se „nesouladu“ definičních vymezení a udržet odbornou úroveň vlastní komparace, ale ze zkušenosti vím, že to nebývá ve studentských pracích obvyklé. V následující kapitole 4. *Porovnání makroekonomických ukazatelů od roku 2000 do roku 2010* (str.35-55), která se obsahově váže ke kapitole 2, jde o první vrchol autorčina vlastního zpracování tématu. Nejprve představuje souhrnný vývoj nezaměstnanosti, růstu HDP a inflace v ČR za celé období 2000-2010 a dále pak prezentuje tyto ukazatel v jednotlivých letech v kontextu přírůstků dalších ukazatelů (výdajů na konečnou spotřebu - včetně spotřeby domácností, NISD, vlády; výdajů na tvorbu hrubého kapitálu - z toho fixního; vývozu zboží a služeb; dovozu zboží a služeb). Navíc ve zvláštní tabulce zachycuje míru inflace nejen celkově, ale i v jejich jednotlivých segmentech spotřebního koše. Uvedené údaje srovnává pak a) přímo s průměrnými přírůstky za celé OECD a EU 27 (případně u struktury inflace pouze s EU 27), b) nepřímo v Příloze 6 se souborem stejných, resp. i dodatečných ukazatelů samostatně zpracovaných z Eurostatu. Při komparaci a) pak provádí celkem úspěšně i základní analýzu změn jednotlivých ukazatelů. Musím uznat, že mne v této kapitole Michaela Komendová velmi příjemně překvapila, neboť jsem neočekával, že se dokáže natolik úspěšně položit do problému. V dílčích závěrech této kapitoly (jak na str. 38 k celkovému vývoji tak i na dalších k jednotlivým rokům) je potom i z údajů OECD doložen známý fakt – dva vcelku rozdílné trendy vývoje naší ekonomiky v první a ve druhé polovině uvedeného desetiletí. Zde signály krizového poklesu ve druhé polovině desetiletí, vrcholícího v roce 2009, ale i 2010, autorka správně indikuje už od roku 2008, resp. 2007. Je podle mne samozřejmé, že není možné, aby studentka humanitního studijního oboru bakalářského směru profesionálně odborně zvládla komplexní rozsah této komparace (některé připomínky uvedu později), ale stojí skutečně za vyzdvihnutí, že se zde nedopustila žádných zásadních chyb.

V kapitole 5. *Výsledky vzdělávání od roku 2000 do roku 2010* (str.55-64) vybrala autorka nakonec z více rozsáhlých dokumentů OECD *Education at a Glance 2011* a *PISA Results 2000, 2003, 2009* (viz Zdroje; str. 69 a 71) ukazatel „výdaje studenta na terciární úrovni“ a ukazatele tzv. „čtenářské gramotnosti“ a „matematické gramotnosti“, na kterých ukazuje bohužel ne příliš lichotivou pozici ČR, kterou zaujímá jak ve výdajích na vysokoškolského studenta, tak i ve výsledcích měření efektivnosti výukového procesu mládeže podle metodiky OECD. Dá se říci, že i tyto vybrané ukazatele, jejichž význam a úloha je v práci zdůvodněna, jsou dostačující k indikaci vazby mezi ekonomickou pozicí naší republiky v rámci OECD a financováním i efektivností vzdělávání měřenou metodami OECD. (Znovu podotýkám, že podstatně rozsáhlejší část autorkou zpracované tematiky musela být z důvodu nadměrného rozsahu z práce vypuštěna.) To je konstatováno v dílčích závěrech (str. 60,, 61, 63) i v *Závěru*. Osobně se domnívám, že zde zejména nákladové ukazatele jsou pro českou ekonomiku alarmující, protože jejich důsledky dokazují už jen v metodice OECD při mezinárodním srovnání, že Česká republika neměla a nemá jako strategickou rozvojovou prioritu vzdělání národa a současná vládní reprezentace v této praxi pouze pokračuje. Michaela Komendová to sice vyjadřuje mírnějším jazykem, ale vybrala a uvádí v práci ukazatele a vazby, které to dokládají.

V *Závěru* autorka shrnuje růstové i další ukazatele ekonomické komparace ČR, OECD a EU a formuluje nakonec závěr, že se „česká ekonomika přibližuje průměru OECD i EU 27“ (str. 65). Což je sice diplomatiky řečeno, ale autorka to ve skutečnosti chápe daleko méně příznivě, jak vyplývá hned z následujícího odstavce. Protože podle ní: „Výsledky jak makroekonomických, tak vzdělávacích ukazatelů tedy pro Českou republiku nejsou nikterak optimistické a rovněž nepřinášejí asi nadějně vyhlídky do budoucna.“ (str. 66) Bohužel s ní musím v zásadě souhlasit.

Práce je v závěrečném oddílu zakončena přehledem jednotlivých seznamů (Zdrojů atd. a rovněž funkčními Přílohami (str.76 a 87, z nichž bych poukázal komparační tabulky ekonomických ukazatelů zpracované z Eurostatu pro léta 2000-2010 (str. 79-84) a patrně vlastní pracovní překlad Kriterií čtenářské gramotnosti a matematické gramotnosti průzkumu PISA (str. 84-87).

Celkově mám z práce velmi dobrý dojem. Úroveň zpracování i rozsah ukazují na práci diplomovou. Autorka při její tvorbě prokázala schopnost systematicky a dlouhodobě pracovat s tématem, využívat bez problémů materiálů v angličtině, dokázala správně pochopit i dobře interpretovat poměrně odborné problémy ekonomické komparace a nakonec vytvořila myšlenkově kompaktní a graficky velmi zdařilou práci. Bylo by dobré, kdyby do budoucna své projevené předpoklady dále studijně i pracovní rozvíjela a naplňovala.

Po odborné stránce mohu mít samozřejmě řadu připomínek. Uvedu však jenom dvě. První se týká ekonomické komparace. Při ní jde také o to, že by v komparaci měly být uvedeny indikátory rovněž v absolutních číslech, resp. kumulativně v celém období, aby mohl mít čtenář lepší představu o tom, o jak velké rozsahy ve srovnávaných ekonomikách (ekonomice) jde, tedy např. absolutní velikost HDP, nezaměstnanosti; celkové vyjádření růstu HDP, inflace za období atd. To platí i pro ukazatel průměrných nákladů na vysokoškolského studenta. Pokud pominu další drobné připomínky k ekonomické interpretaci ročních

srovnávání, pak se domnívám, že vazbu mezi ekonomickými a vzdělanostními ukazateli mohla autorka při svém poctivém přístupu opřít ještě o teoretický koncept (a literaturu), např. o koncept teorie lidského kapitálu. Ale věřím, že pokud se do budoucna bude v problematice pohybovat, že tento fundament doplní.

Po stránce formální nemám připomínek k používání poznámkového aparátu, jsem toho názoru, že byl zvládnut a použit dobře a s pečlivostí. Stylisticky jsem s prací také spokojen, protože i zde se pozitivně projevila intelektový potenciál autorky - ovšem některé drobné chyby nebo překlady mohly být opraveny (úroveň práce však nesnižují).

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit známkou výborně (1)

Výborně (1)

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

podpis vedoucího bakalářské práce

